

En senmiddelalderlig "road-novel"

Anders Vægter Nielsen
"1533 - et drab og en rejse"
Jensen & Dalgaard, 2018.

BOGANMELDelse For en måneds tid siden udkom en lille, natsort bog med drabeligt design på omslaget - en skærende hvid høtyv og årstallet 1533. Allerede grafikken virker pirrende, som en grum og dyster kriminalroman.

Og hatten af for bogens grafiker, for det er præcis hvad den er... blandt andet! Omdrejningspunktet er en begivenhed fra den lollandske historie, som jeg - og forfatteren, tydeligvis - altid har holdt af, nemlig de dramatiske begivenheder bag Skallekorset i Frejlev, da lokale bønder kort før reformationen dræbte Aalholm-ridefogeden.

De kender formentlig historien, gode læser, og de ophidsede bønder der flår fogeden ned af hesten og tager livet af ham ved at knække hans ryg på den mægtige Knækkeryg-sten. En fortræffelig historie med alt, hvad man kan ønske sig af drama, store følelser og pludselig død - og tilmed et vist mål historisk sandhed.

Det har altid undret mig, at man ikke gjorde mere ud af den fortælling lokalt. Det kan man så håbe på, at der hermed er rådet bod på. Bogen, der i omfang er beskeden - mindre end 200 sider, alt inklusiv - er ikke en historiebog med alt, hvad der hører sig til af henvisninger, noter, forklaringer, kildecitater og hvad-ved-jeg.

Det er netop, som det redeligt nok understreges klart allerede på omslaget, en roman. At fortælle danmarkshistorie i romanform er ikke noget nyt.

For 200 år siden var det Ingemanns kulørte fortællinger om Valdemar Sejr og Erik Menved, der skabte den folkelige danske forestilling om middelalderen, og den dag i dag er vores billede af 1600-tallets svenskekrige stærkt præget af Carit Etlars smæk for skillingen-eventyr om Gøngehøvdingen og hans muntre svende.

Siden da er den historiske roman blot blevet mere og mere populær og er i dag en hel genre for sig selv, der brødføder en lang række forfattere.

Det er jo sådan set ud-

Kåre Johannesen har anmeldt bogen "1533 - et drab og en rejse".

FOTO: ARKIVFOTO

mærket; en velskrevet roman når nu engang langt bredere kredse end en tør og seriøs historisk afhandling, der i det store og hele kun læses af folk, der i forvejen er interesserede. Men der er selvfølgelig en række indbyggede udfordringer og faldgruber forbundet med at beskrive fortiden i fiktionsform. Ganske ofte ender man nemlig med at tolke en farlig masse ind i fortiden, der slet ikke er belæg for.

Rigtig mange historiske romaner giver et fint billede af den tid, der er skrevet i - ikke den tid, de beskriver. Carit Etlars Gøngehøvding er, hvor fornøjelig han så end er, en skikkelse, der hører hjemme i 1800-tallet, ikke 1600-tallet.

Man kunne frygte, at en digterisk behandling af de rebelske bønders opgør med den grådige og halsstarrige herremand på Aalholm ville blive et spejl for moderne forhold.

Det ville være så nemt, så nemt at læse en masse nutidig politik og ideologi ind i de 500 år gamle hændelser. Det ville også være banalt, forudsigeligt, og fuldkomment uinteressant set fra et historiker-synspunkt.

Forfatterens lyriker-baggrund fornægter sig da heller ikke.

Under læsningen mærker man tydeligt hans rødder i

den kreative litteratur, for sproget er virtuost og levende i en grad, jeg sjældent er stødt på.

Af og til dukker der passager op, der måske, måske ikke er bevidste citater - som når det beskrives, hvordan det lyder, når en hest langsomt stopper, typografisk sat op over fem linjer, der minder påfaldende om Grislingens berømte hoppetur i Kængus lomme i Peter Plys, eller når munken Broder Celdus på side 130 leverer en enetale, der fører tankerne hen på Meister Janotus' formidable vrøvletale i Rabelais' vidunderlige Gargantua.

Den slags kneb, hvad enten det nu er bevidst eller ej, er altid en fornøjelse og skader ikke en roman. Heller ikke én, der stræber efter at skabe et troværdigt og levende tidsbillede. Og det er lige netop dét, Anders Vægter Nielsen gør med "1533". Skaber et billede.

Drabet og begivenhederne i dets kølvand er selvfølgelig fortællingens omdrejningspunkt, men den egentlige bedrift er faktisk det overraskende klare og indlevede billede af tiden op imod reformationen.

Forfatteren har tydeligvis gjort sit forarbejde med stor grundighed, som når den gamle talemåde "der er ugler i mosen" er ført tilba-

ge til sin oprindelige og væsentligt mindre kendte form: Der er ulve i mosen. En sådan grundighed må man som læser skønne på. Det er en fornøjelse at læse.

Tillidsvækkende er det i høj grad også, når romanen afsluttes med en bred vifte af baggrundsmateriale - kort over de steder, historien udspiller sig, forklarende ordliste, og en diskussion af de stringent historiske begivenheder.

At det hele er henlagt til bogens sidste sider er en storartet service til læseren. Skønlitterære forfattere, der lader teksten pletbløde med henvisende og forklarende fodnoter, opnår ikke andet end at rive læseren ud af rytmen og spolere den gode læseoplevelse.

Det er en ærlig bog, med andre ord, der ganske vist ved fantasiens kraft maner sine egne billeder af fortiden frem, men gør det så redeligt som det nu engang lader sig gøre.

Som læser får man så at sige serveret muligheden for at skille fiktionen fra fakta - men kan naturligvis også vælge bare at læse bogen som det den også er: En velskrevet beretning med et psykologisk interessant persongalleri, og en medrivende handling!

KÅRE JOHANNESSEN
redaktion@ftgruppen.dk

Anmelderne giver den nye Lisbeth Salander dumpekarakter

For meget dårlig action og for lidt psykologisk dybde spolerer ny Lisbeth Salander-film, mener anmelderne.

FILM Anmelderne revser det nyeste skud på stammen af film om hackeren Lisbeth Salander, "Det der ikke slår os ihjel".

- Den nye actionversion af Lisbeth Salander fungerer hverken som moderne Bond-helt eller som feministisk ikon, skriver Politikens anmelder, der kvitterer med ét ud af seks hjerter.

Soundvenues anmelder giver to stjerner, mens både B.T. og Jyllands-Posten uddeler tre stjerner til filmen af den uruguayanske instruktør Fede Alvarez.

Filmen bygger på bogen af samme navn, der er skrevet af David Lagercrantz og er en fortsættelse af Stieg Larssons populære Millennium-trilogi.

Men instruktøren og manuskriptforfatteren har ikke gjort deres arbejde ordentligt, lyder det enstemmigt fra anmelderne.

- Plothullerne tårner sig op for hvert minut, der går, hvilket måske havde været til at overse, hvis ikke filmen havde følt så generisk fra start til slut, skriver Soundvenues anmelder.

Alle skuespillerne er nye i Millennium-verdenen, men det er absolut ikke en god ting, lyder dommen.

Svenske Sverrir Gudnason's portræt af Michael Blomkvist er reduceret til en ligegyldig statist, konkluderer Information.

Og britiske Claire Foy, der er kendt som dronning Elizabeth II i tv-serien "The Crown", udfylder ikke sine forgængeres sko i rollen som Lisbeth Salander, mener anmelderne.

- Claire Foy kæmper det bedste, hun har lært, men er altså for square (forstokket, red.) og ufarlig i forhold til både Noomi Rapace og Rooney Mara, der begge tidligere har spillet Salander, skriver Information.

Jyllands-Postens anmelder giver instruktør Fede Alvarez skylden for den flade portrættering af Salander. For han er "ligeglad med karakterens psykologi og satser kun på actionsce-

ner". Mod manuskriptets sjæleløshed kæmper selv Claire Foy forgæves, lyder det i Jyllands-Posten.

Det eneste, man som dansker kan glæde sig over, er "sympatiske Claes Bang, der har fået lov til at spille blond psykopat-russer", lyder det som eneste positive kommentar i B.T.

/ritzau/

1 DAGS JULETURE

ROSTOCK: 1/12, 7/12, 8/12 Pr. pers. kr. **275,-**

ROSTOCK "SPECIAL": 14/12, Pr. pers. kr. **550,-***

LÜBECK: 30/11, 8/12, 14/12, 15/12 Pr. pers. kr. **275,-**

KIEL: 1/12, 14/12 Pr. pers. kr. **275,-**

HAMBORG: 1/12, 15/12 Pr. pers. kr. **395,-**

MALMØ: 15/12 Pr. pers. kr. **275,-**

* "Special" betyder længere ophold i Rostock samt aftenbuffet inkl. drikkevarer på færgen hjem.

Bestil/information:
54 85 47 40 eller
www.de-gronne-busser.dk

VI SAMLER KUN PÅ TILFREDSE KUNDER